

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۱ / ۰۸ / ۱۹

سرلوح مرادزی

پر ولسمشر غني کودتا

ولسمشر اشرف غني په ۲۰۱۹ کال کې د ټولټاکنو له لارې د پنځو کلونو لپاره د هېواد منتخب ولسمشر شو. تر ۲۰۲۴ کال پورې په هېواد دننه او د نړيوالې ټولني لخوا هم نوموړی د افغانستان د منتخب ولسمشر پتوگه ومنل شو. هغه ته په دې توگه د ټولو لخوا مبارکي وويل شوه او د منتخب ولسمشر په توگه يې خپله دنده پيل کړه. نن هم د هېواد برحال ولسمشر دی.

ولسمشر غني په تېرو دواړو دورو کې ټاکنې کتلې وې، خو بيا هم د ټاکنو د مات شوي لوري مشر عبدالله عبدالله ورته د امريکا په سلا او ملاتړ په غاړه واچول شو. په لومړۍ دوره (۲۰۱۴ - ۲۰۱۹) کې عبدالله چې ټاکنې يې بايللي وې؛ د امريکا د بهرنيو چارو د وزير، جان کيري په مستقيمه لاسوهنه د ولسمشر غني سره په واک کې سم نيمايي شريک شو. کابينه نيمايي شوه او د واک په ټولو برخو دا ویش پلی شو. د هېواد د اساسي قانون د احکامو پر خلاف، صدارت ډوله چوکۍ کېښودل شوه او (دوه سري حکومت) رامنځته شو. ولسمشر چې واک يې نيمايي شوی وو، د قانون له مخې د ټولني ټولو غوښتنو ته مسوول گڼل کېده او عبدالله چې په توطيه يې ځان په نيمايي حکومت کې ټومبلی وو، د ټولني د غوښتنو له مسووليتنه ځان فارغ کاښه!

په دوه سري حکومت کې به کابينې يو ځل غونډه د عبدالله په مشرۍ او بل ځل به يې غونډه د ولسمشر په مشرۍ کوله، وزيران به په دې غونډو کې حيران ول چې د چا ومني! ولس څخه هم لاره ورکه وه، د قانون له مخې ولسمشر مسوول وو، عبدالله او ډلې يې قانوني مسوليت نه احساسوه او په سپېدار مانۍ کې په چرچو بوخت ول. تر ټولو بده دا وه چې عبدالله او ډلې نه يوازې دا چې ځان غير مسوول او واجب الاحترام کاښه، د ولسمشر د برخې چارې يې هم سېوتاژ کولې، که ولسمشر به يې د سېوتاژ مخه نېوله، عبدالله به کابل کې د امريکا د سفارت او نورو لوېديځو هېوادو د سفيرانو دروازي ټکولې او هغو ته به يې له ولسمشر غني شکايت کاوه چې گونډې د ده د برخې په چارو کې لاس وهي.

د ولسمشر غني لومړۍ پنځه کلنه دوره، په حکومت کې دننه د نظارشورا او جمعيت سره په چنو او د دوی لخوا د جوړ پنځم ستون د سېوتاژ سره په مقابلي تېره شوه. خو يوازې د دې ډلې سېوتاژ نه وو، طالب هم د اسلام اباد په ملاتړ او مستقيمه لاسوهنه او تيري، حکومت ټولنيزو خدمتونو او په هېواد کې د سولې او امنيت راوستلو ته ارام پرېښود. جگړه ورځ تر بلې زياته شوه او د طالب په لاس جگړې او ناراميو او په حکومت کې دننه د شمالتوالي سېوتاژ، ولسونه له حکومته خرابې کړل او ولسمشر او ټيم يې چې کومې ژمنې د ټاکنو په مهال افغان ولس سره کړې وې، تر ډېره پلې نه کړای شوې.

د ولسمشر بله دوره هم چې يوازې دوه کلونه يې تېر شوي او درې کلونه يې پاتې دي، د لومړۍ دورې پشان په ورته جنجالونو واوخته. لومړی د ټاکنو پايلې چې ولسمشر غني کتلې وې، بل لوري چې مشري يې عبدالله کوله ونه منلې. عبدالله هم د ولسمشر پتوگه سوگند وخور، پرته له دې چې د ټاکنو کميسيون پريکړې ته اعتنا وکړي، ځان يې پخپلسر ولسمشر اعلان کړ. دې حالت هم کرکيچ لا زيات کړ او د حل لار بيا هم د امريکا په فشار دا شوه چې عبدالله ته نيمايي حکومت ورکړي او هم يې د سولې د چارو مسوول وټاکي.

حکومت او واک بيا وويشل شو او د تېر ځل پشان په عمل کې بيا دوه سري حکومت پر هېواد واکمن شو. امريکايانو ولسمشر غني پرېښود چې يولاسی حکومت جوړ کړي، عبدالله او ډلې يې چې ټاکنې بايللي وې، هم ونه غوښتل چې اپوزيسيون ته لار شي او د حکومت په پښو کې د زولنو پشان راتاو شول او حکومت څخه يې د کار او خدمت شوق او تنده ولوټله.

د مرکزي حکومت او ولسمشر غني په وړاندې د شمالتوالي د تېرو اووه کلونو تر سېوتاژ، بله خطرناکه لوبه په دوکا کې د خليلزاد په استازولۍ د امريکا او طالبانو په اصطلاح د سولې تړون دی چې د افغان حکومت له گډون او خبرتيا پرته، لاسليک شو او په هېواد کې يې روان ناورين ته نوی بڼه او قوت ورکړ.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له رايرلو مخکې په خیر و لولئ

د دوحا تړون افغان دولت بېواکه او بې اعتباره کړ او طالبان يې تر بريده زيات وپرسول او هغوی ته يې دا جعلي حيثيت ورالقاح کړ چې کولای شي افغان دولت ونه مني او ځان په خپله هنداره کې اسلامي امارت وويني. د اوربند پرځای د «د اورکم» بې بنسټه شعار د دوحا تړون له لاسليکه راووت چې هيڅکله يې عملي اړخ پيدا نه کړ او جگړه يې نوره هم توده کړه.

دا او دې ورته په سلگونه نور لاسوندونه او دلايل د دې لامل شول چې د ولسمشر غني په مشرۍ د مرکزي حکومت په وړاندې، د روان کال د گسټ د ۱۴ نيتي کودتا ته لار اواره شي. د اگست د ۱۴ کودتا که څه هم ناڅاپي پېښه شوه چې دا تقريباً د ټولو کودتاگانو عام پرنسب دی، خو لاملونه يې مخکې له مخکې د سبوتاژونو او توطيو په مټ چمتو شوي ول.

د افغانستان استخباراتي دستگا د شمالټلوالې په لاس کې ده. د افغان اردو زياته برخه د شمالټلوالې څخه جوړه شوې ده، زموږ اردو لا په واقعي مانا ملي اردو شوی نه ده او د تنظيمونو څخه اوبه څښي، د امريکا استخباراتو هم د مرکزي حکومت د پياوړتيا مخه نېولې ده، په داسې حالاتو کې کودتا کومه ستونزه نه وي.

طالبانو ريښتيا هم له اردو څخه د هغې د کمبوتاتو سره سره چې پورته ورته اشاره وشوه او يا لکه څنگه چې ولسمشر اشرف غني له عربي عماراتو څخه پخپله تازه خپره شوې وينا کې وايي، جگړه نه ده گټلې او په جگړه نه دي رامنځته شوي، بلکې په حکومت کې دننه د اختلافاتو او د شمالټلوالې د سبوتاژ او توطيو په پايله کې د دوی لخوا د يوې کودتا په مټ تر دې بريده مخه راغلي او وړيا په وړيا تر کابله رارسېدلي دي.

د ولسمشر غني په وړاندې کودتا کې که د پاکستان د توطيې تفصيلي بحث بل وخت ته پرېږدو، د امريکا د پخوانيو دوه مخو پلانونو او سياستونو له رول څخه چې مخکې ورته يو څه اشاره وشوه او هم د دوی د استخباراتو له منفي رول څخه سرسري نه شو تېرېدای!

هغوی چې هڅه کوي ټوله پړه پر ولسمشر غني واچوي د سترگه ورو افغانانو او د تاريخ له پريکړې ځان نه شي ژغورلای!

پای